

**Adopterade barn möter
barnhälsovården**

Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, MIA
Box 308, 101 26 Stockholm
Telefon: 08-54 55 56 80
E-post: info@mia.eu

Broschyren kan även laddas ner/beställas på www.mia.eu

Skriften är framtagen av MIA. Duvnäs föräldrastöd har bidragit med kunskap och erfarenhet.
Texten har faktagranskats av Margareta Blennow, barnhälsovårdsöverläkare, Lisa Ernstsson,
barnsjuksköterska och Pia Risholm Mothander, docent, leg. psykolog och psykoterapeut.

Foto: Ina Agency

Tryckning: Edita, Västerås 2013

© MIA

Adopterade barn möter barnhälsovården

Att bli adoptivfamilj är omtumlande för både barn och föräldrar. Barnhälsovården träffar adoptivfamiljen en kort tid efter deras hemkomst. Då är familjen nybliven, oavsett hur gammalt barnet är, och kan behöva lika tät kontakt med BHV som familjer med nyfödda barn.

De barn som adopteras till Sverige kommer från länder i Afrika, Asien, Sydamerika och Östeuropa. De flesta har erfarenheter av bristande omsorg och ofta flera separationer. Adoptionen innebär ännu en total förändring av barnets livssituation.

Inför adoptionsresan

I en del kommuner meddelar socialtjänsten BHV när en familj är på väg att adoptera. Det kan vara värdefullt för de blivande adoptivföräldrarna att få komma till BVC innan de reser för att möta barnet. Samtalet kan handla om förväntningar, funderingar kring hur mötet kommer att bli för dem själva och barnet, frågor om anknytning och hur de planerar den första tiden som familj. Om en kontakt etablerats är det också lättare för föräldrarna att ta kontakt med barnhälsovården under utlandsvistelsen om det är något som de undrar över. Vistelsen i barnets födelseland kan vara mellan en vecka till drygt nio månader beroende på land. Vid hemkomst kan ett hembesök från BVC vara mycket betydelsefullt.

Barnen som adopteras

De barn som blir adopterade är de som har överlevt en svår start i livet. Barnet kan ha utsatts för påfrestningar under graviditeten om den biologiska mamman var sjuk, traumatiserad, undernärld eller hade missbruksproblem. Många adopterade barn är födda för tidigt och låg födelsevikt är vanligt. En del barn har varit en tid med sin biologiska familj medan andra lämnats direkt vid födseln. De har tillbringat tid på ett eller flera barnhem och ibland hos en eller flera fosterhem. Många barn har under sin första tid i livet fått för lite näring, för lite närhet, för mycket stress och för lite stimulans. Barnen kan också ha varit utsatta för psykiska och fysiska övergrepp.

Allt fler barn har fått diagnoser i födelselandet. Det blir också vanligare att syskongrupper adopteras. Adoptivfamiljer behöver i allt större utsträckning samhällets stöd i form av rådgivning och praktisk avlastning från socialtjänsten, medicinsk behandling i sjukvården och behandlingskontakter i barnpsykiatri. Då barn i skolåldern adopteras väcks också frågor rörande föräldraleighet och hur skolstarten ska gå till.

Hälsoundersökning

Det är vanligt att den tillväxtkurva som vi använder i Sverige inte stämmer för de internationellt adopterade barnen. Skillnaderna kan bero på vilken omsorg barnet fått före adoptionen men också på vilka anlag som barnet ärvt av sina biologiska föräldrar. Det händer att barnets ålder inte stämmer och ibland kan man behöva göra en åldersbestämning. Adopterade barn kan ha skrämmande erfarenheter av tidigare läkarundersökningar. Därför är det viktigt att närma sig barnet försiktigt. Det är bra om smärtsamma behandlingar kan vänta tills barnet litat på och kan söka tröst hos sina föräldrar.

Utvecklingsbedömning

Vid en utvecklingsbedömning behöver man förstå barnets färdigheter och allmänna nivå i relation till de erfarenheter som barnet bär med sig. Barn som saknar föräldraomsorg får sämre möjligheter att lära känna sin kropp, öva motorik, samspel och språk. Ett treårigt barn som tillbringat sina första år i en spälsäng kan kanske inte gå och än mindre hoppa. Inte heller kan man förvänta sig att ett fyraårigt barn som nyss bytt modersmål ska kunna förstå instruktioner. Det är viktigt att balansera tillit till barnets egen kraft att återhämta sig med att ge det stöd barnet behöver. Det är vanligt att adopterade barn kan verka både yngre och äldre än andra barn i samma ålder.

Råd och stöd i föräldraskapet

Adoptivfamiljer har specifika förutsättningar som är kopplade till hur de blev en familj. Samtidigt har de förstås liksom alla andra familjer sina unika erfarenheter.

Anknytning

Barn utvecklas i samspel med dem som tar hand om dem och trygghet är en förutsättning för utveckling. Barn som är adopterade har inte kunnat lita på att de vuxna har funnits där för dem under deras första tid i livet. Det kan ta lång tid för barnen att verkligen våga knyta an till sina nya föräldrar efter hemkomsten. Därför är det först och främst viktigt att stödja barnets anknytning till sina nya föräldrar. Det är vanligt att barnet gör allt för att anpassa sig till den nya situationen den första tiden. När barnet börjar lita på sina föräldrar vågar barnet hävda sin vilja och visa sina behov mer. Det kan t.ex. ta sig uttryck i protester och trots eller klängighet, problem med mat, sömn eller toalettrutiner. Det som kan te sig som en tillbakagång i utvecklingen kan vara tecken på framsteg i anknytningsprocessen.

Föräldrar behöver känna sig trygga för att känslomässigt kunna möta sina barn. Föräldrablivandet vid adoption präglas av utredningar och bedömningar, både i Sverige och i utlandet, som kan skapa en osäkerhet om den egna föräldrakompetensen. De flesta adoptivföräldrar har också erfarenhet av ofrivillig barnlöshet. Många har genomgått fertilitetsutredningar och behandlingar. Barnhälsovården kan stödja familjen genom att bekräfta föräldrarnas förmåga att ta hand om sitt barn.

Motstridiga känslor

Att bli förälder kan väcka motstridiga känslor. Under den långa och ovissa väntan kan längtan bli outhärdlig och det kan vara svårt släppa fram känslorna när barnet kommer. Under en adoptionsprocess ställs de blivande adoptivföräldrarna också inför val som rör t.ex. barnets utseende, ålder och hälsotillstånd. Det kan skapa en bild av barnet som kanske inte stämmer så väl med det barn som de sedan får. Den glädje som adoptivföräldrarna känner för barnet kan också väcka känslor av skuld och sorg över de biologiska föräldrarnas situation.

Att få föräldrar kan också väcka motstridiga känslor hos barnet. Barn som har levt sina första år utan föräldrar kan ha svårt att ta emot omsorg och vara i en nära relation. Detta ställer stora krav på adoptivföräldrars förmåga att lyhört fortsätta erbjuda sin kärlek och känna tillit till att barnet kommer att ta emot den när det är redo.

Mat

Barnet byter matvanor i och med adoptionen. Det kan gälla både vilken sorts mat barnet får och hur måltider går till. Adopterade barn kan t.ex. ha fått för lite mat, de kan ha blivit tvångsmatade eller bara ha fått flytande föda. Adopterade barn kan behöva upptäcka hur det känns att vara hungrig och mätt och att en måltid kan vara samvaro och gemenskap. Det är inte ovanligt att adopterade barn har svårt att äta, matvägrar eller hamstrar mat.

Det kan hjälpa barnet om föräldrarna lagar mat som barnet känner igen och steg för steg introducerar den nya maten. Det är viktigare att skapa en varm och trevlig matsituation än att barnet får den mest näringsrika kosten.

Sömn

Det är inte ovanligt att barnen till en början sover utan avbrott hela natten. Ofta har de lärt sig från sin tidigare miljö att klara sig själva på natten. När föräldrarna börjar bli viktiga kan barnet börja oro sig för att föräldrarna ska försvinna då barnet sover. Då är det viktigt att bejaka barnets behov av trygghet. Barnet kan bli tryggare av att få sova i föräldrarnas rum eller i föräldrarnas säng.

Stimulans

Under första tiden i familjen är allt nytt. Många barn kommer från en understimulerande miljö och kan lätt överväldigas av stimuli. Barnet behöver vänja sig, i sin egen takt, vid nya lukter, smaker, språket, bostaden, familjens släkt och vänner, att sitta fastspänd i bilbarnstol, att vara utomhus. Barnet behöver också den vuxnes hjälp att hantera sina intryck och ordna dem på ett meningsfullt sätt. Det är t.ex. bra att ha barnvagnen vänd mot sig så man kan se och prata om det som barnet ser. Det är inte ovanligt att barns rastlöshet misstolkas som uttryck för understimulering när det egentligen handlar om att barnet får fler intryck än det klarar av.

Barnen kan sakna vänner från barnhemmet. Förskole- och skolstart bör dock vänta. Adopterade barn behöver först få vara med sina föräldrar. Adoptivföräldrar kan behöva stöd att lita på att deras egen tid och uppmärksamhet är det bästa de kan ge sina barn. Sedan kan barnet tillsammans med föräldrarna börja utforska omgivningen och träffa andra barn och föräldrar.

Länktips

www.rikshandboken-bhv.se

Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, MIA, är en statlig myndighet under Socialdepartementet. MIA arbetar för att adoptioner sker på ett lagligt och etiskt sätt med barnets bästa som riktämärke.

MIA:s uppgifter är bl.a. att:

- auktorisera adoptionsorganisationer och ha tillsyn över deras förmedlingsverksamhet
- samla och sprida information om internationella adoptioner
- samarbeta med andra länder i frågor som rör internationella adoptioner

Myndigheten för
internationella
adoptionsfrågor